

villig Behandling af det høje Ting, vedrører en Sag, der meget ofte har været til Forhandling her i Folketinget. Jeg tror, man godt kan sige, at i de sidste 20 Aar er der ikke hengaaet ret mange Rigsdags-samlinger, uden at dette Spørgsmaal har været fremme i Form af Forslag, indbragte ved privat Initiativ. At denne Sag saa ofte har været bragt frem her i Folketinget, turde vel være det bedste Bevis paa, hvilken Betydning den har for de Folk, der berøres af Forslaget. De Forslag, der have været fremme i Tidens Løb, have haft et ret forskelligt Indhold. Vi have haft Forslag, hvor der har været Bestemmelser om Fæstetvang for alle Huse paa over 2 Skæpper Land. Vi have haft Forslag, hvor der var Bestemmelser om, at Lejemaal ikke maatte indgaas for et mindre Tidsrum end 12 Aar, men fælles for alle Forslag har det ligget til Grund, at Fæste- og Lejehusmænd burde have Erstatning for de Grundforbedringer, de gøre med deres smaa Hjem, enten det saa er ved Hus eller ved Jord. Det tror jeg nok, man kan sige har været fælles for alle Forslag, og det kan jo heller ikke nægtes, at der her er et simpelt Retfærdighedskrav fra disse Folks Side. Jeg er tilbøjelig til at tro — det vil vistnok de fleste indrømme er rigtigt — at dette, at der ikke har været nogen Pligt for Ejerne til at give Erstatning til Brugerne, Fæsterne og Lejerne, har i Tidens Løb hindret mange ret betydelige Fremskridt for de mindre Jordbrug. Hvis vi havde haft Erstatningspligt for Ejernes Vedkommende, vilde det ikke alene have haft en stor Betydning for Brugerne af disse Huse, men det vilde ogsaa for selve Samfundet have haft sin store Betydning, idet vi derved havde bidraget til betydelige Fremskridt i Tidens Løb paa de mindre Jordbrugs Omraade.

Til Trods for, at Forslaget, som jeg mener, har hvilet paa et simpelt Retfærdighedsgrundlag, er det jo en bekendt Sag, at det har mødt ret betydelig Modstand. Det har i alle disse Aar mødt Modstand fra de forskellige Ministre, hvorunder Sagen sorterer. Det har ogsaa mødt en ikke ringe Modstand i det andet Ting, idet der deroppe for nogle Aar siden ved en motiveret Dagsorden blev nægtet Sagen Overgang til 2den Behandling. Forslaget kom derved til at faa Karakteren af et politisk Kampforslag. Det er jo muligt, at den Karakter, Forslaget derved har faaet, har bidraget noget til, at der ikke er kommet noget ud af det. Da den nuværende Regering traadte til,

var dette ganske naturligt et af de Spørgsmaal, som den fandt, der var god Grund til at tage op, og jeg indbragte derfor straks i Efteraaret, først i November Maa-ned, et Forslag i det andet Ting, idet jeg fandt, det var rigtigst, at dette Ting fik Lejlighed til at sige sin Mening om Spørgsmaalet. Sagen var jo nemlig, at i förrige Samling lykkedes det ved gensidig Imødekommen herved i Folketinget at enes om et Forslag. Dette Forslag blev i alt væsentligt fremsat af mig i Efteraaret i Landstinget.

Under de langvarige Forhandlinger, der i det andet Ting have været førte om Sagen, er det lykkedes at naa til Enighed derom. Det er ikke lykkedes at faa vedtaget i det andet Ting alle de Bestemmelser, jeg satte Pris paa, og som jeg er tilbøjelig til at mene, at ogsaa dette Ting vilde have sat Pris paa; men i det store og hele tror jeg, at man maa være tilfreds med det Resultat, her foreligger. Der var navnlig en Bestemmelse, jeg vilde have sat Pris paa, det andet Ting vilde være gaaet med til, og det var Bestem-melsen i § 1 om, at der skulde ligge Fæstetvang paa alle de Fæstehuse, der stadig have været bortfæstede siden 1850. Men dette mødte en bestemt Modstand i det andet Ting. Til Gengæld gik saa Landstinget ind paa, at disse Huse, der jo udgøre et Antal af ca. 6,000, skulde gaa over til at være Pligthuse, saa at de ikke maatte nedlægges. Dette fandt jeg var en ret betydelig Indrømmelse, og jeg har derfor ment, at det vilde være rigtigst at tiltræde dette Forslag og anbefale det til Tinget her. Naar disse Huse blive Pligthuse, og naar nu efter Forslaget Brugerne faa Ret til at faa Erstatning for de Forbedringer, de foretage ved Husene og ved Jorden, tror jeg, at det vigtigste er naaet. Dertil kommer saa, at selv om der ikke bliver lagt Fæstetvang paa de ca. 6,000 Huse, det vistnok drejer sig om, vil det jo ikke betyde det samme som, at alle disse Huse gaa over til at være Lejehuse. Resultatet vil temmelig sikkert blive, at en stor Del af dem vil vedblive at være Fæstehuse. En Del af dem vil gaa over til at blive Ejendoms-huse, og det er der jo ikke noget at ind-vende imod, men en Del vil ganske sikkert ogsaa gaa over til at blive Lejehuse. Men, som sagt, jeg har ment at burde gaa ind paa dette Tilbud fra Lands-tingets Side, og jeg vil nu gerne anbefale det til det høje Tings Velvillie.

Endvidere indeholder Forslaget nogle